

BERZSENYI DÁNIEL

VÁLOGATOTT VERSEI

BUDAPEST

LAMPEL R. KK. (WODIANER F. ÉS FIAI) R. T.
KÖNYVKIADÓVÁLLALATA

Berzsenyi.

A nagy magyar ódaköltő 1776. május 7-én született a vasmegyei Hetyén. Elemi tanulmányait a szülői házban végezte, a hol maga atyja tanította, a ki jómódu földbirtokos volt. Aztán a soproni evang. liczeumba adták, melyben a retorikai osztályig jutott. Ekkor atyja kifogta az iskolából és belőle is gazdát akart nevelni; nem értette meg fiának sem jellemét, sem tehetségét, a miből örökös harcz támadt köztük. Így aztán Berzsenyi már 1788-ban elvált az apai háztól s előbb már 1794-ben meghalt anyja egyik jószágára, később, mikor 1799-ben elvette dukai Takács Zsuzsánnát, a kemenesalji Sömjénbe ment gazdálkodni. Innen 1808-ban a somogymegyei Niklára költözködött, s ott is halt meg 1836. febr. 14-én.

Verselni már legénykorában kezdett, de a nyilvánosságra 1803-ig nem gondolt. Csak ekkor küldte el Kis János, az ösmert író, verseit Kazinczynak, a ki aztán örömmel üdvözölte a nagy tehetséget és élete fogytáig sűrűn levelezett vele.

Kiadót azonban csak a pesti és sz.-fehérvári növendékpapság lelkes támogatásával bírt kapni Berzsenyink, a kit első kötetének 1813-ban való megjelenése után az egész nemzet lelkesedéssel sorolt legkiválóbb költői közé. Erős nemzeti érzését, ódáinak fenséges szárnyalását, nyelvének tömör erejét mindenki elismerte. A klasszikus ódának nincs nyelvünkön nagyobb mestere, nem is lesz egyhamar.

Ajánlás

(Kazinczy Ferenczhez.)

Mint a világnak hajdani díszei,
Csendes mezőben rejtet el éltedet,
Hogy ott magadnak s nemzetednek
Elj Eratód arany édenében,

Kazinczy! s mérész aetheri szárnyakon
Felleng sas elméd Hella dicső egén,
A dithyrambok lángkörében
S a Kegyek életadó virányin.

Plátói nyelved s lelked idézte le
Hozzánk az ép íz szebb geniussait;
Nyelved' mosolygó gráciája
Önti belénk Helikon malasztját.

Pólyádba' paeán ringata tégedet!
Már ott tapodtál sok buta undokat,
Melyek zavarták Pindusunknak
Szent ereit s ege tiszta fényét.

Boldog vagy Áon szűzei kedvese,
S nagy, mint hazádnak legnemesebb fia!
E két remek dísz kéri méltán
A Ganyméd poharát az égben.

Te lelkesítéd szunnyadozó erőm,
 Kebledbe öntöm zsenge virágimat:
 Iktasd dicsően tört utadra
 Nyomdokidon lebegő Caménám!

Gróf Festetics Györgyhez.

Örvendj hazánknak bölcs fia, Festetics!
 Győztél, leromlott a buta czimbora;
 Gyémántpaizsban sérthetetlen
 All az igaz, valamint egy isten.

A földnek ádáz kölykei bérczeket
 Szórtak, de Pallas mennyei fegyvere
 S a szent igazság titkon égő
 Mennyköve porba temette őket.

Örvendj: szerencsénk talpköve szirton áll!
 Nyelvünk, atyáink ajka, feloldatott,
 Virrad hazánk várt napja, virrad,
 S a denevérek előtte futnak.

Nyelvünk hazánkból számkivetett vála,
 A régi vakság lánczaiban nyögött,
 A durva ellenség haragja
 Néma homály kebelébe zárta.

Sok nagyjainknak balgatag udvari
 Már a magyarnak híre se hallatott,
 Nem módi, úgy mond. Oh gyalázat!
 Oh vak idők szomorú gyümölcse!

Ez szülte a sok kórt s nyavalyát reánk,
 Ez fojtja bennünk a geniust s erőt,
 Ez rontja erkölcsünk, s hazánkhoz
 Zárt szeretet kötelét feloldja.

Ezt végre látván a haza bölcsei,
Gátokba zárták a veszedelmes árt
S őrangyalunkat visszahozták
A diadalmi kapun Budára.

Nagy rész Te munkád, a Te eszed s erőd.
Mely példa voltál! Esmeri nemzeted,
Mennyit köszönhet Néked e nép,
Nyelv, tudomány, magyar ősi erkölcs.

Gályánk ohajtott tárgya mosolyg reánk:
Vár a dicsőség trónusa, menj s vezérlj!
A véghetetlen századoknak
Nagy neved érdemit általadtad.

Kazinczy Ferenczhez.

Mely méltó koszorút, mely diadalmi bért
Adjon néked örök míveidért hazád?
Voltaire érdeminek szép köszönet vala
Páris tapsai közt a fejedelmi csók.
Petrarcát ragyogó győzödelemszekér.
Jutalmazza: kinyílt a Capitolium
Hellász szűzeinek, mint mikor a világ
Hódítói előtt zengtenek ormai.
Hát Néked, ki az ő útjaikon vezetsz
Minket Delphi magasb pálmavirányihoz,
Oly buzgón törekszel s gátokat ostromolsz,
Hogy fáklyáddal egünk fellegeid higítsd,
És napját az idők lelke szerint emeld —
Néked vajjon ezért leszen-e pályabér?
Vagy tán csak csalatás minden előtörés?
E nép nem veti el már soha fékjeit
S vak rögzése örök hályogiban marad?

Hagyján: a ki úgy élt, mint te s úgy énekelt,
 Nem kér lelke hiu gyermeki bábokat;
 Önnérvése dicső Pantheon annak, és
 A jók szíve alatt fenmaradand neve;
 A némúlt ravatal zárait eltöri,
 S a villámvezető sashoz emelkedik.
 Nem hal meg; ki úgy élt, mint te Kazinczy, nem!
 Általküzdi sötét Aeacus öbleit:
 Mint Alcides, erős fegyverein ledül,
 S a tűzből az Olymp lángküszöbére hág.

Virág Benedekhez.

Eván! merre, hová ragadsz?
 Mely szentelt ligetek boltjai fednek el?
 Tibur völgyei rejtnek-e?
 Vagy Lesbos kiesült berkeit álmodom?
 Pindár, Stesichor isteni,
 S Alcaeus magasabb lantjai zengnek itt?
 Honnom Flaccusa, óh Virág,
 Itt szegdelsz te dicső delphusi ágakat.
 Itt kent fel Polyhymniád,
 S eddig nem töretett hellai szirtokon
 Nyitsz utat koszorús vezér,
 S a Vértest Helikon hangjai töltik el.
 Példád élteti mellyemet:
 Jer, jer, légy kalaúz pályafutásomon!
 Fáklyád mennyei lángjai,
 Mint Pharos lobogó oszlopi, fénylenek.
 Jer, jer, karjaidon ségélj
 Ösvényedre! akármerre vezérlsz, megyek.

A vandal bölcseség.

A vandaloknak ferde bölcsesége
 Ismét divatba jő s csudáltatik:
 Ezek, hogy a nagy Rómát dőlni látták,
 Vesztének abban lelték fő okát:
 Hogy ottan írni és olvasni szoktak;
 S ez okra nézve ők a könyveket
 Elégeték, mint ördögségeket;
 S hogy most kiforrt a Párizs régi mérgét,
 Mi szülte azt más, mint könyvek, tudósok?
 Égetni kell hát minden könyveket,
 Égetni mind azt, a ki gondol és lát!

Óh vandaloknak sanda bölcsesége!
 Méltó királyi fülbe zengeni.
 Tenéked a nagy Róma csüggedése
 S Párizsnek ádáz harcza egy eset?
 Tenéked alma s makk egy fan terem?
 Hát vandalok közt nincs-e pártütés?
 S nem félt-e Caesar a vad Galliától?
 Hát a szerajlok öldöklései,
 És Ázsiának végtelen zavarja,
 A Dózsa, Hóra gyilkos pórhada
 Mind a tudósok s könyvek művei?
 Hát Prussziának s Bécsnek thrónusát
 Csak a vak észnek fékje tartja fent?
 S azért nem omlik ott királyi vér?
 S tán Angliának népe balgatag?
 Azért parancsol a föld tengelyének?

Igy van! ha szél fúj s fergeteg leend,
 Ha a búzában konkoly és vadóc van,
 Ha nyájainkat métely szállja meg,
 S a szürke kancza vemhét elveti,
 Azt mind tudósok s könyvek művelik.

Bölcsen! dicsően! Inach és Numa,
 Ninus, Zoroaster így okoskodának,
 Tehát mi is! Oh de nagy hézag ez!
 A makkos ember és mi, nagy különöség.
 A makkal elmúlt a szilaj szabadság,
 Az ember önként hordja most nyögét,
 A békes élet bájit ismeri,
 S a marhafékre nincs szüksége többé.
 Lám Titus, Aurel s Fridrik nem valának
 Sem istenek, sem a nap öcscei:
 Imádtatának mégis a világtól;
 De a tyrannok, bár istenfiaknak
 Neveztetének, bárd alá jutának.

A temető.

Elrémülve tekint, óh temető, reád
 A tündér hatalom s a ragyogó dagály
 Látásodra szemek vázai s a világ
 Alorczái lehullanak.

Te a durva tyrann bíborit elveted,
 Mint a koldus utált élete terheit.
 S a szent emberiség jussa szerint nekik
 Egy rangot s nyugodalmat adsz.

A kit szíve emészt s elhagya a remény,
 Annak még te reményt adsz s magas enyhülést.
 Jer, adj nekem is, adj! ím leereszkedem
 Szentelt hantodon s álmodok.

Mit? s hát kell-e nekem álmodozás, remény?
 Agyváz altat-e vagy pólyadal engemet?
 Oh ismérem ezen phantomi lét körét
 S nem szédül küszöbén fejem!

Minden szál fű, virág, melyre tekintek itt,
 Erző szív vala, mely ömlede mint enyim;
 Minden porszem úgy élt, úgy szeretett, örült,
 Mint e gerjedező kebel!

Minden kődarabon, melyre szemem vetem,
 A nagy Persepol és Palmyra képe int;
 Látom Théba kevély tornyait omlani,
 S a márvány Babylon falát.

Látom hangyabolyi míveidet, világ!
 Mint szórja s temeti a nagy Örök keze,
 Látom, hangyasereg! mint tusakodsz s tolongsz
 Sírod partjain és porán.

Jertek, bámulatos bajnokok és nagyok!
 S ti, kik nem meritek nézni az elmúlást,
 És ti porba nyögők, jertek ide s velem
 Élni s halni tanuljatok.

Megelégedés.

Nem kér chinai pamlagot,
 Sem márvány palotát a Megelégedés.
 Többszer mulatoz a szegény
 Földmíves küszöbén s durva daróczaín;
 Mint a dáma kigyöngyözött
 Keblén s ambroziás mellpatyolatjain;
 Csendes szalma fedél alatt
 A víg pásztori kor gyermeki közt lakik.
 A természet ölébe dől,
 Annak nyújtja kezét s mennyei csókjait.

Az én osztályrészem.

Partra szállottam. Levonom vitorlám.
 A szelek mérgét nemesen kiálltam.
 Sok Charybdisz közt, sok ezer veszélyben
 Izzada orcám.

Béke már részem: lekötöm hajómat,
 Semmi tündérkép soha föl nem oldja.
 Oh, te elzárt hely, te fogadd öledbe
 A heves ifjút!

Bár nem oly gazdag mezeim határa
 Mint Tarentum vagy gyönyörű Larissza,
 S nem ragyog szentelt ligetek homályin
 Tiburi forrás:

Van kies szőlőm, van arany kalászsza!
 Biztató földem: szeretet, szabadság
 Lakja hajlékom. Kegyes istenimtől
 Kérjek-e többet?

Vessen a végzet, valamerre tetszik,
 Csak nehéz szükség ne zavarja kedvem:
 Mindenütt boldog megelégedéssel
 Nézek az égre!

Csak te légy vélem, te szelíd Caména!
 Itt is áldást hint kezed életemre,
 S a vadon tájék kiderült virány lesz
 Gyenge dalodra.

Essem a Grönland örökös havára,
 Essem a forró szerecsen homokra:
 Ott meleg kebled fedez, óh Caména,
 Itt hűves ernyőd.

A magyarokhoz.

Romlásnak indúlt hajdan erős magyar!

Nem látod, Árpád vére miként fajul?

Nem látod a bosszús egeknek

Ostorait nyomorult hazádon?

Nyolcz századoknak vérzivatarja közt

Rongált Budának tornyai állanak,

Ámbár ezerszer vak tüzedben

Vérideit, magadat tiportad.

Elszórja, hidd el, mostani veszni tért

Erkölcöd: undok vipera fajzatok

Dúlják fel e várt, mely sok ádáz

Ostromokat mosolyogva nézett.

Nem ronthatott el tégedet egykoron

A vad tatár khán xerxesi táborá,

S világot ostromló töröknek

Napkeletet leverő hatalma;

Nem fojthatott meg Zápolya öldöklő

Századja s titkos gyilkosaid keze,

A szent rokon vérben füresztő

Visszavonás tüze közt megálltál:

Mert régi erkölcs, spártai férfikar

Küzdött s vezérlett fergetegid között;

Birkózva győztél s Herculesként

Erczbuzogány rezgett kezeden.

Most lassu méreg, lassu halál emészt;

Nézd: a kevély tölgy, melyet az északi

Szélvész le nem dönt, benne termő

Férgek erős gyökereit megőrlik,

S egy gyenge szélről földre terítettik! —
 Így minden ország támasza, talpköve,
 A tiszta erkölcs, mely ha megvész,
 Róma ledől s rabigába görbed.

Mi a magyar most? — Rút sybarita váz,
 Letépte fényes nemzeti bélyegét,
 S hazája feldúlt védfalából
 Rak palotát heverő helyének;

Eldődeinknek bajnoki köntösét
 S nyelvét megunván, rút idegent cserélt;
 A nemzet őrlékét tapodja;
 Gyermeki báb puha szíve tárgya.

Oh! más magyar kar mennyköve villogott
 Attila véres harczai közt, midőn
 A fél világgal szembe szállott
 Nemzeteket tapodó haragja.

Más néppel ontott bajnoki vért hazánk
 Szerzője Árpád a Duna partjain,
 Oh, más magyarral verte vissza
 Nagy Hunyadink Mahomed hatalmát

De jaj, csak így jár minden az ég alatt.
 Forgó viszontság járma alatt nyögünk,
 Tündér szerencsénk kénye hányvet,
 Játszva emel s mosolyogva ver le.

Felforgat a nagy századok érczeke
 Mindent, ledől már a nemes Ilion,
 A büszke Karthago hatalma,
 Róma s erős Babylon leomlott.

Fohászokodás.

Isten! kit a bölcs langesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke ohajtva sejt:

Léted világít, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.

A legmagasb menny s aether Uránjai,
Melyek körülted rendre keringenek,

A láthatatlan férgek, a te
Bölcs kezeid remek csodái.

Te hoztad e nagy Minden ezer nemét
A semmiségből, a te szemöldököd

Ronthat, teremthet száz világot,
S a nagy idők folyamit kiméri.

Téged dicsőít a Zenith és Nadír,
A szélvészek bús harcza, az égi láng

Villáma, harmatcsepp, virágszál,
Hirdeti nagy kezed alkotását.

Buzgón leomlom színed előtt, dicső!
Majdan, ha lelkem zaraiból kikél

S hozzád közelb járulhat, akkor
A mi után eped, ott eléri.

Addig letörlöm könnyeimet s megyek
Rendeltetésem pályafutásain,

A jobb s nemesb lelkeknek útján,
Merre erőm s inaim vihetnek.

Bizton tekintem mély sirom éjjelét;
Zordon, de óh, nem, nem lehet az gonosz,

Mert a te munkád; ott is elszórt
Csontjaimat kezeid takarják.

Az ulmai ütközet.

Mit hallok! Árpád honja határain
 Ágyúk dörögnek! rettenetes veszély
 Zúg, mint dagadt felhők morajja
 S Bosporusok zokogó nyögése.

Egy nagy csapással mindeneket levert
 A harcz s dicsőség kénye, Napóleon,
 S mint Juppiter mindent lerontó
 Mennyköve, egy riadással elszórt.

Látom hazámnak fegyveres őreit
 Rémul't futásban; látom az éktelen
 Vert had zavarját tébolyogva,
 S Bécs s Pozsony érczkapuit vivatlan

Kitárva. Óh sors! óh csoda nap! mi ez?
 Nincs hát remény már? — Itt az idő, magyar!
 Mely majd szabad lelked nem ismért
 Járnot akaszt te szilaj nyakadra.

Nyolcz száz röpült el már Budavár felett;
 Villámok ádáz zápora, vérözön
 Tódult s rohant rád számtalanszor:
 Ám de te, mint az egekbe ötlő

Kríván, mosolygál a zivatar között.
 Rémithetetlen melled aczélfalat
 Vont fel körülted, s vakmerően
 A haragos buzogányt ragadván,

Gígaszerővel harczra szegült karod.
 Vittál ezerszer többel ezer csatát:
 Menj, most mutasd meg Zrínyi lelkét,
 Zrínyi dicső remekét, halálát!

Merj! a merészség a fene fatumok
 Mozdíthatatlan zárait átüti,
 S a mennybe gyémánt fegyverével
 Fényes utat tusakodva tör s nyit.

Gróf Festetics Lászlóhoz.

Kevély örömmel kérkedik a magyar
 A Festetics név tölgykoszorúival;
 Kevély örömmel látja rajtad
 Híres atyád deli lelke mivét,

Nagyságos ifjú! Bölcs nevelőd keze
 Bélyegzi, látjuk, már feselő korod;
 S méltó remekkel gazdagítja
 Benned örök neve Pantheonját.

Dicső előkép várja figyelmedet.
 Nagyságra hínak minden előjelek.
 S nem kétli Pannon, hogy te léssz majd
 Legnemesebb fia, híve, dísze:

Akar szilaj mén vért s hadi port dagaszt
 Alattad a megtört csatarend előtt,
 Akár mosolygó Keszthelyedben
 Él az igaz nagyok enyhelyében.

Megnyílt előtted fényes Olympiád.
 Indulj vezéred zöldkoszorús nyomán,
 A nem halandók pályabérét
 A haza szent keziből kinyerni.

A nagyra termett áldozatokban él,
 Felmúlja bézárt léte határait,
 A századok bús omladékin
 Állva marad, s az örök tűnésnek

Fennyen parancsol, s megtöri a halált.
 Közleleket fojt a buta semmiség
 A Tartarus mély tengerébe,
 S híröket és nevöket kitörli.

A kincs ha bájol pórcsapodárokat,
 Büszkén körülnéz a sybarita kény.
 Mint egy aranyborjút imádják
 A czudarok, de kaczagja a bölcs.

A nagy csak a jók tiszteletére vágy,
 Melyet nem a fény bábja szerez, hanem
 A virtus, a mely nagy nemének
 Czímjeihez magasítja lelkét.

Ezt áldja méltán s hirdeti a világ.
 Minerva gyémántaegise befedi,
 Mely Juppiter villáma mérgét,
 Mint valamely buta zajt, elosztja.

Gróf Széchenyi Terenczhez.

Astraeánk koszorús papja! Polymniám
 Példás érdemidet merje-e zengeni?
 Hív Múzsám adaját meg ne utáld, hazánk
 Őszült Nestora, Széchenyi!

Nem kincs, nem ragyogó polcz tüneményei,
 Nem mászó csapodár kába reményei
 Mozdítják ajakát, mert csak az istenibb
 Erkölcs csalja ki énekét.

Fényes birtokaid kénye le nem köti
 Munkás életedet: terhek alá veted
 Atlasvállaidat, hogy szemeid hajónk
 Kormányára vigyázzanak.

A törvény sivatag rejtekiben lakó
 Elméd phárusi láng a szövevény között:
 Kővár s szent menedék minden igaznak, és
 A bűnnek kegyes ostroma.

S hogy mindent megelőzz, a tudományokat
 Szárnyaddal takarod, s a haza kincseit
 Buzgón gyűjtögeted, s felkel az alkotó
 Corvin tára Te általad.

A polgári töl-ág s delphusi laurusok
 Kettősen fedezik homlokod érdemit.
 Méltán áldja nemes lelkedet a magyar
 Mert jó atyja, vezére vagy.

Kishez.

Nézd: az igaz Virtus feláldozza magát
 S nem kéri senkitől érdeme jutalmát,
 Mert azt magában érzi.
 A bajnok mosolyogva rohan a halálnak;
 Hogy vére gyümölcsöt teremjen honának,
 Éltét örömmel végzi.

A bölcs, kebeléből szívét kiszakasztja,
 Néma falak között hervad arczatja,
 Fejét mély gond epeszi;
 Álmatlan szemei mécseknél virradnak,
 Kizárja örömit a ragyogó napnak:
 Az áldást úgy terjeszti.

Barátom! érzed-e? Képed festegetem,
 De el nem érheti eléggé ecsetem
 Az eredeti szépet.

Bölcselkedő Múzsád, sokratesi lelked .
 Mennyei kincseit rózsza közé rejtéd,
 Hogy megfoghasd a szívet!

Te Schiller mélységét, Matthisson hímzését
 S a tiburí phoenix magas ömledését
 Egy alakban mutatod ;
 Bájos színnel fested az erkölcs szépségét,
 Az álорczás bűnnek felteded rút képét,
 S töreit elszaggatod.

Az észet az érzéshez remeken csatolod ;
 A csapongó elmét szelíden oktatód,
 Mint fellengjen az égen.
 Nagy érdem : de bérét e föld meg nem adja :
 Csillagkoronáját csak ottfen várhatja
 Mnemosyne keblében.

Horváth Ádámhoz.

N'ely a maeoni bölcs lelkét levezette az Orkus
 Tornáczába, hogy ott Ithakának lássa királyát,
 Lássa, kihozza erős Achillest és Agamemnont
 A feledékeny idők torkából bajnoki kürttel,
 Múzsá! te Horváthot hajdan szárnyadra emelted,
 A mikoron Hunyadit lantján hirdette s az Árpád
 Vére dicsőségét magyarul harsogta közöttünk.
 Óh te hevítsd lelkét, hangját régolta sohajtjuk.
 Vidd el karjaidon lobogó fáklyakkal az elzárt
 Régi sötétségnek titkos küszöbére, atyáink
 Szentelt hamvaihoz, te fedezd fel előtte hazánknak
 Hajdani héroit, kik bölcs intézetek által
 A lebegő kormányt csendes révpartra vezetvén,
 Spartai erkölccsel s törvénnyel örökre lerakták
 A magyar alkotmány bérctalpait a maradéknak.

S kik, mikor a haragos villongó Visszavonásnak
 Lelke kitörte aczél závarát a fene hadnak,
 Mint hajdan Marathon nagy bajnoki vívták ezerrel;
 S vagy diadalmi öröm közt térték vissza Budára,
 Vagy pedig a haza szent oltárán áldozva vérek.
 Mennyi nemes hamvak vagynak még néma ho-
 [mályba
 Zárva, kiket méltán lantjára vehetne Homéros!
 Múzsza! hevítsd Horváth lelkét, ne felejtse hazáját,
 Szent kötelességét, szép híre arany koronáját.

Gróf Mailáth Jánoshoz.

Mailáth! poétád éneke leng feléd,
 Nem mint a rohanó Vág, mikor árjait
 A Kárpátok közt zúgva szórja,
 Tört jeget és köveket sodorván;

Csak mint az alkony enyhületén kalász-
 Párnáján pihenő lyányka szelíd dala.
 Üdvezli a várt est nyugalmat,
 S a hegyek ormai közt mosolygó

Holdat, midőn már csend födi a mezőt
 S a pásztorkalibák gőze a völgybe szállt.
 Mailáth! poétád napja hűnyik,
 S nem ragadoz dala árja többé.

"Tünder tükörben nyílt nekem a világ,
 S mint egy Pygmalion szobra, ölem hevén
 Eletre gyúlva lenge honnom,
 S annak ír kebelem sugalmát.

Mellembé' mint egy Ilion éneke
 Zengett a haza szent lángja; Olympia
 Istenfiakkal küzdve tűnt fel
 Isteni bájba merült szememnek.

Eltűnt a rémkép. Ám de ha szózatom
 Szép lelkedre hatott, nem vala pusztá hang,
 Nem, mely tudatlan gyermek ajkán
 Lelket emelt: koszorúd ne bánd meg.

S ha szépnek érzed férfias énekim,
 Benned vagynak azok, benned a honni szív,
 Melyet magasztalsz, benned a hív
 Honszeretet daliás erénye.

Menj, énekeld hát e magas égilényt!
 Ezt harsogta örök Pindaros és Horác.
 Ez istenité a világnak
 Hajdani váteszit és erősít;

S ez nyit nekünk ím éliszi pályatért
 Rákos hős mezején. Hallom a pályazajt,
 S a pályazajban Széchenyink hős
 Hágdozatit, lova könnyü győztét.

Oh énekeld őt, a diadal fiát!
 Eurus-szülte pején mint viva nyerve díjt;
 Mint áldozá fel ezreit, hogy
 Esz művein kecsesülne nyelvünk,

Mely újra szülje a lerogyott magyart,
 S Pannon férfi diszét. Engem a Villitancz
 Int már; de honnom új virúltán
 Vert dalodat porom érzi majdan.

Péteri Takács Józsefhez.

Édes éneklő! ligeten, virágon
 Andalog Múzsád vegyes illatok közt,
 Ám de nem mint egy üresen csapongó
 Lepke tavasszal.

Mézet és nektárt szedegetsz te, mint méh,
 Minden elrejtett violán s kükürcsön,
 Halkan döngécselsz, de szelíd hurodról
 Aetheri hang foly.

Szívet és elmét magasít Caménád,
 Sokrates karján mosolyogva oktat,
 A vidám Erkölcs s vezető Okosság
 Kincseit osztja.

A ki a széppel köti össze a jót,
 Oh Takács, az bölcs, az igaz poéta.
 Ez dicső érdem, s ez az égi bélyeg
 A remek elmen.

Kisfaludy Sándorhoz.

Mi kellemes hang reszket, ezüsthuron
 Concerteket zeng! Aeoli hárfa ez
 A Rába partján. Oh mi tündér!
 Alom-e vagy csalatás ragadt el?

Nem; nem csalódtam. Honnom alakjai!
 Balzsamlehellő hyblai fürtöket
 Hószin kezekkel homlokára!
 Kisfaludynk koszorúkra méltó.

Pengesd szerencsés lesbosi lantodat!
 Édes keserved mennyei hangzati
 Petrarca, Sappho hervadatlan
 Erdemeid tereád ruházták.

Oh hogy mosolygjon rád Amathusia,
 S pályadon Eros myrtusi lengjenek!
 Oh énekelj még nemzetednek:
 Mézajakad dalait kívánja.

Oh énekelj még gyenge szerelmidet:
 Sirhalmodon majd zöld amaranth fakad,
 S hangját kegyesebb zengedéssel
 Hanvaidon nyögi Philoméle.

Gróf Festetics Györgyhez.

Festetics! boldog, kit az ég kegyelme
 Anyja méhében kijegyvez magának
 S a szerencsének ragyogó ölében
 Kergeti a sors,

S a ki jóltévő kezeit kinyújtván,
 Mint egy istenség, valamerre fordul,
 Hinti áldását s kebelében érzi
 Tettei bérét.

Akkor írigylem fejedelmi kincsed,
 A midőn áldó kezeid kiszórják,
 Akkor, óh akkor vetekedve törnék
 Véled az égre.

Mint te oly gazdag vagyok én magamnak,
 S mint te, oly forrón szeretem hazamat,
 Am de nincs kincsem, s csak ezen betűkben
 Ömledez a szív.

Közelítő tél.

Hervad már ligetünk, s díszei hullanak.
 Tarlott bokrai közt sárga levél zörög.
 Nincs rózsás labyrinth, s balzsamos illatok
 Közt nem lengedez a Zephyr.

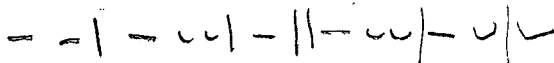
Nincs már symphonia, s zöld lugasok között
 Nem bűg gerliczé, és a füzes ernyein.
 A csermely violás völgye nem illatoz,
 S tükrét durva csaltit fedi.

A hegy boltozatán néma homály borong;
 Nektár thyrusain nem mosolyog gerezd.
 Itt nem rég az öröm víg dala harsogott:
 S most minden szomorú s kiholt.

Óh, a szárnyas idő hirtelen elrepül,
 S minden míve tűnő szárnya körül lebeg!
 Minden csak jelenés, minden az ég alatt,
 Mint a kis nefelejts, enyész.

Lassankint koszorúm bimbaja elvirít,
 Itt hágy szép tavaszom: még alig izlel!
 Nektárat ajakam, még alig illetem
 Egy-két zsenge virágait.

Igy hát vissza se tér majd gyönyörű korom.
 Nem hozhatja fel azt több kikelet soha!
 Sem békényt szememet föl nem igézheti
 Lollim barna szemöldöke!

Hymnus Keszthely isteneihez.

Ki zengi e nagy század erőseit
S omló trónusait? ki Agamemnonát
Korunknak, s Aulis áldozatját
S Iphigeneja szemérmes arczát?

Feldúlt világunk üszkei, a Tridenst,
S villám ostromait, a lerogyott gigást,
A megrepesztett Kalpe szirtjét,
Pindari láng-ajak ömledezze;

Tí, óh szelídebb égiek! a kiket
Keszthely béavatott szent palotáiba,
Tí, éltető Ceres s dicsőebb
Lelket adó Helikon leányi,

Vidám avénám titeket énekel.
A szebb emberiség bennetek él s tenyész,
Tí adtok annak testi-lelki
Jobb eledelt s magas égi éltet.

Ceres! te hívtad erdeiből elő
A vadságba merült emberi nemzetet,
A makk s gyökér helyett az édes
Búzakalászt neki megmutattad.

A társas élet szövedékeit,
Az erkölcsi világ új elementomit
Te fűzted egy nagy kapcsolatba
Célra vivő örök ösztöninkkel.

Munkált az ember s tárgyaihoz jutott:
Bátorságba' szedé műve gyümölcseit,
Vígán, nyugodtan éle csendes
Sátoriban az aranyvilágnak.

De még lefojtva szűnyada kebliben
 A szebb aetheri rész. Múza! te illetéd
 Nektáros újjal, égi lantod
 Zengzete gyúlt erein keresztül.

Zúgván felébredt a lekötött erő,
 S mint új lény leveté állati nyűgeit,
 S a még nem ismert lelki élet
 Képei közt lebegett örömmel.

Főbb létre lobbant lelke feloldozá
 A szép, jó s az igaz mennyei csirjait;
 Zengtél! s körülte új világ nyílt
 S Elüasion, szomorú vadonján

Zengtél! s szívének húrjait illetéd:
 Forró melle dagadt, homloka virrada,
 Elméje szárnyalt, s a tudásnak
 Békerülé sivatag határit.

Zengtél! s dalodra Thébe felépüle,
 S a boldog görög ég csillaga felderült:
 Te zengsz, ha Rómát a kerek föld
 Rettegi, és te, ha azt lerontja;

Te zengsz, ha Franklin lelki merész keze
 Villámot leragad, s szeptumokat leszeg;
 Ha Newton és Kant a teremő
 Titkait oldja s világot alkot.

Kronos leánya! s Delphi nagy Istene!
 Ti munkátok azon titkos örök kötél,
 Mely a halandó port s az istent
 Egy csuda mivbe csatolva tartja.

Oh lakjatok hát e kies ég alatt,
 Bájoljátok ide Enna virányait,
 És a virágzó Attikának
 Hajdani szép idejét s Saturnust.

Hogy vérrel ázott századaink nyomán
 A szent pálma arany bimbai nyíljanak,
 S e kis magyar Weimár öléből
 Lássa hazám kiderülni napját.

Oh látja! s ím a harcz deli nemzete,
 Mely még csak hadi zajt ismere és halált
 Lerakja harsogó aczélit
 Színed előtt, ragyogó napisten!

Lerakja s áldoz, s mint mikor a Bakonyt
 Messzünnen riadó mennykövek és szelek
 Csattogva rázzák, zeng fölötte-
 Tegzed aranynyila és az Aegis.

Felsőbüki Nagy Benedekhez.

Oh te, ki mind névvel, mind testi s lelki kegyekkel
 Aldott és Nagy vagy, deli ifjú, mint ki Athéne
 Díszei közt paizsán viselé a mennyköves Amort,
 S mint ama nagy rokonod, ki javunkért megvet
 [aranyfényt,

Hozzád szól Múzsám. Illesd őt lángajakiddal,
 Hogy hozzád bájló nyelveddel szólni tanuljon,
 Nyelveddel, melyről diadal zeng s mennyköves
 [Amor.

Menj, nagy pályádon fénynyel, hatalommal övedzve,
 Mert az erény hatalom nélkül csak gyámtalan árva;
 Öltöztess fénybe, hogy az álnok bukjon előtte.

Igy fogsz lenni hazád s fejedelmed híve, szabad
 [bölcs.

Menj, de mutasd, hogy bölcs Montesquieu látta
 [szívedben

Trézia bajnokait, mikoron koszorúzta dicsően,
 Kik hont és koronát egy szívvel védni tanultak.

Férfiakat nemző Pannon szüle téged örömmel.
 Törpét törpíthet, de nagyobbá tesz nagyot a polcz,
 Mely gyávat szédít, de mezítláb hág oda Cátó.
 Légy te Aristippus: bírd fényt, de ne bírjon az álfény.
 Szentegyházzá lesz tündér palotája előtted,
 Mint szentegyház lón kalibám, mikor abba beléptél.
 S váteszi lélekkel láttam már büszke jövődöd.

Szilágyi 1458-ban.

Ledült Hunyaddal a haza véd fala!
 Így zeng hősei közt a diadalmas ősz,
 Körültüzelgve bús szemekkel
 A had erős fiain, Szilágyi.

Ledült, s az undok czimbora, lánczait
 Elszaggatva, kitör szent düledékein,
 S habzó agyarral tölti újra
 Béhegedett sebeinkre mérgét.

A tiszta ifjak lelke gyanútalan
 Hódolt a gonoszok csalfa siralminak,
 Kik mind Hunyadnak, mind hazánkknak
 Békepohárba halált adának.

Ezt nyerte a nagy hős atya, virtusán:
 Megkimélve magas szívvel irigyeit.
 Őn gyermekébe döfte törét,
 S a czudarok diadalt kaczagtak.

Ezt nyerte a mi balga hitünk, midőn
 Oly körmökre bizánk a haza zálogit,
 Melyekre honnunk vére csurgott,
 S hív Hunyadink vasa bélyeget vert.

A cselt utáló így veti gyilkosa
Hálójába magát; így fedi tornyait
Földünkön a bűn, míg Molochnak
Áldozik a nemes önmagával.

A virtus a jók horga, ha czéltalan:
Féltünk rossz rokonink véribé fürdeni,
S a jóknak ártánk: az kegyetlen,
A ki szelíd, mikor ölni szentség.

A százfejű szörny új fejeket terem,
Posványával együtt vesztheti Herkules;
A gaz lenyesve még bujább lesz,
Irtani kell gyökerestül a bűnt!

Igy adta vissza Sylla az életet,
Rómának, s így adom vissza hazámnak én.
Vértorral alkot új világot
Sylla-Szilágyi haragja: jertek!"

Wesselényi hamvaihoz.

Leomlom én is szent porodon, nemes!
A jókkal együtt könnyeket áldozok,
S hamvvedredet bús cyprusággal
Illeti Melpomenén. zokogva.

Nem úgy jelentél meg te hazád egén,
Mint egy szökőfény, mely mosolyog s kivész,
Mint egy szivárvány tarka párák
Kölcsönözött ragyogásaikkal:

Te, mint az orkán s mint az olympi láng,
Mcgráztad a gőztorlatok alpesit;
S villámszavad megszügyenyíté
A gonoszok s czudarok dagályát.

A jók csudáltak, mint az Egész javát
 Titkon segítő mennyei tűneményt:
 Neved, dicsőült Wesselényi,
 Rettenetes vala és imádott.

Ritkán talál itt enyhhelyet a derék.
 A virtus útját szörnyetegek lesik:
 Pályája küzdés; ám de végre
 Talpa alá szegi a chimaerát.

Mint hajdan a szép Aethra jeles fia,
 Felbírtad ifjú karral az éktelen
 Márványt; s atyáid pallosával
 Győzödelem vezetett az égbe.

Tekints le hozzánk hős eleid közül!
 Lebegj körülünk, légy szeretett hazád
 Védlelke, s óh add vissza fényes
 Díszeidet deli magzatodban!

A balatoni nympa

gróf Teleki Lászlóhoz

midőn a Balatonra szállott. 1812.

Üdvezllek, Teleki, nádligetim között,
 S vígan nyújtom ezen tölgykoszorút neked.
 Vígan zengeti el nádsipom énekét,
 S e szent csészevíz áldozik.

Hősek magva! nemed tiszteli a magyar:
 Él még benned ama régi Szilágyi-vér,
 Mely Pannon letörött trónusa talpkövit
 Még egyszer leraká dicsőn

Corvinban, ki hazánk Bellerophonja lett,
 S a vakságba merült századok éjjelén
 A mennyből lehozá Delphi szövétnekét,
 S meggyújtá Buda ormáin.

Ennek fénye fajod nemzeti bélyege,
 Ez buzgatta ama főpapi lantverőt
 Pécs szent erdeiben, szent palotáiban,
 S ez gerjeszti te melledet.

Mínos rejteke volt a te nagy iskolád:
 A villám ura ott iktata Parthenon
 Felsőbb pitvariba, s béavatott szemed
 Függött palladiumjain.

Láttad Deukaledon fennyeen uralkodó
 Hullámit s korónás Albion árboczit,
 A bölcs nép felemelt lelke csudáit, és
 A törvény diadalrait.

Lásd e tájakat is, melyeket e napon
 Kormányodra bizott a haza istene:
 Nézd a puszta virányt s tunguzi vad lakost,
 S a szörnyek fene nyomdokit.

Nem tenger, nem egyéb helyhezet alkotá
 A nagy népeket és nagy birodalmakat:
 Minden nép, ha javát ismeri, nagy, szabad
 S boldog minden időn s helyen.

A nép, hogyha szabad s virtusi nincsenek,
 Gyermekek, mely keziben kést s üszököt visel:
 S egy rút törpe, gigászkarddal; az éget, öl.
 Ez vázkép s kaczagást okoz.

A fényes Latium s Sparta kevély feje
 A virtus meredek bércein ötle fel;
 Pallás fegyvere nyit utat oda, s lehu
 A mit nem fedez aegise.

Tedd a durva getát a Tiberishez, és
 A hét hegy lakosít Bosporus öblihez:
 Barlang lészen amott a Capitólium,
 S itt új Róma emelkedik.

Menj! megcsillapodott a zaj előtted, és
 Szendergő suhogás váltja fel a morajt;
 Nézd, a kék Badacson lassú Favóni lehel,
 S nem küzd a Tihany ősz foka.

Telsőbüki Nagy Pálhoz

az országgyűlés alatt. 1807.

Már midőn a föld letapodva hódol,
 S Róma felséges geniussa eltűnt,
 Mint egy őr Cato feded a világot,
 S mennyköveket szórsz.

A közembernek neve vész magával:
 Kincs, kevély márványpaloták homályba
 Dőlnek, elmúlnak, s heverő uroknak
 Híre enyészik.

A derék nem fél az idők mohától,
 A koporsóból kitör és eget kér,
 S érdemét a jók, nemesek, s jövőndő
 Századok áldják.

Látalak fényes hadi öltözetben,
 Látlak országunk ragyogó gyűlésén:
 Ott merő Hektort s Kinizsit mutattál,
 Itt Cicerónk vagy.

Ősz atyáink közt fiatal korodban . . .
 Pálmaagakkal koszorús fejedre
 A kitündöklő magas elme s lélek
 Égi sugárt vont.

Nagy, midőn tündér paripádra szöktél,
 Nagy, hazánk kormányvezető tanácsán:
 Itt az érdempolcz! ez az égnek útja,
 S régi magyar dísz!

Herczeg Eszterházy Miklóshoz,

midőn a szombathelyi táborban commandirozá a ne-
 mességet 1797.

Árpád virágzó magva te, fő magyar!
 Eldődeidnek fegyvere népeket
 Győzött, s hazánkért számtalanszor
 A viadal mezején csatázott.

Ők voltak a harcz vérzivatarjain
 S a béke napján bölcs vezetők, atyák,
 S kormányra termett őrszemekkel
 Szélveszeket zabolázva tartók.

Mely áldozat volt a vezekényi harcz!
 Bús tisztelettel könnyezi a magyar
 Négy bajnok Eszterházy véres
 Porba kevert ajakit, halálát.

Láttam tebenned buzgani véröket,
 S orczádra öntött nemzeti lelköket;
 Láttam szemed villámsugárát,
 S ősi dicső vasadat kezeden.

Rémülve megszűnt a fene háború.
Int a kegyetlen tengerek istene
Képével a forró haboknak
S tűnik az Oceanus dagálya.

Szép a borostyán s győzödelemszekér,
Szép a vitéznek sebhelye homlokán.
Félisten, a kit nimbusával
A hatalom s tudomány ragyogtat.

Minden nagy és szép, melyet az ó-világ
És a jelenkor művei közt csudálsz:
Bajnok-dicsőség, fényes ország:
A tudomány gyönyörű gyümölcse.

Ez hozta mennyből földre az isteni
Szikrát, ez oldott a butaság alól.
A bölcs Athenaet s győzhetetlen
Róma fejét ez emelte égre.

Hát nemzetednek mért fakad ily soká
A rég ohajtott laurus? Ezer nemes
Vállvetve törtet s gátokat ront;
Ah de aczélhegyek állnak ellent!

Téged, hatalmas herczeg! az istenek
Fő polczra tettek: véreidet segéld!
Vidd a dicsőség templomához:
S ajtaja zára lehull előtted.

A felkölt nemességhez

a szombathelyi táborban. 1797.

Él még nemzetem istene!
 Búzgó könnyeimen, szent Öröm, ömledezz!
 Állsz még, állsz, szeretett hazám!
 Nem dőlt még alacsony porba nemes fejed
 Méltán búslakodám előbb,
 Hogy hérósz eleid nyomdokiból kitérsz,
 S régen félt veszedelmidet
 Rád húzzák netalán majd buta korcsaid.
 Hálá! mást mutat e sereg,
 Mely most, régi magyar módra, nyeregben ül.
 Nem szállt Trója alá soha
 Ily szép spártai had, sem Hunyadink kévély
 Zászlóit nem emelte volt
 Rettentőbb hadi nép Bécs letörött falán.
 Csak, sást nemzenek a sasok,
 S nem szül gyáva nyulat Núbia párducza.
 Thétis nagy fia nem maradt
 Chironnál, mikoron kardra veté szemét:
 Árpád vére se hülhet el,
 Ámbár rég heverész a puha pamlagon.
 Nézd: most felköti fegyverét,
 Csakóján lobogó kolcsag emelkedik.
 Buzdító katonás ruhát
 Öltvén, lelke nemes lángja kigerjedež.
 Majd kardjára felesküszik,
 Mindent rent s megemészt, mint heves Afrika
 Búsult tigrise, a midőn
 Ordít kölykeiért s körme viaskodik.
 Majd felkelnek alattad is,
 Oh József! nagyanyád Trézia bajnoki,
 S bátran mégy, szeretett vezér,
 A jégálpeseken s Ádria öblein.

E nép nem gyülevész csoport,
 Nem rabbérbe emelt bús buzogányt keze :
 Önként áldoz ez életet,
 S horgas kardja kövér hantjaiért hasít.
 Míglen hősi bibor süveg
 Tündöklék fejedén; Hunnia csillaga,
 Eszterházy, dicső magyar,
 Míg győző eleid pallosa czombodon
 Csattog: győzni fog a magyar,
 S Andrásnak ragyogó napja le nem menend.

A felkölt nemességhez.

Mint majd midőn lángszárnyakon eljövend.
 A nagy bírónak Cherubim angyala,
 És kürtje harsány hangja a mély
 Sirba leszáll hidegült porunkhoz :

Mindenfelé dob s tárogató riad.
 Ugy tetszik, elhúnyt párduczos őseink
 Támadtanak fel hamvaikból
 Véreiket fedező karokkal.

Toldúlva jönnek bajnoki népeink :
 Erdély kegyetlen székelyi, a fene
 Hajdúk, az áldott tér mezőkben
 Megfeketült haragos kunokkal ;

Az ütközet közt állni tudó, kemény
 Hórvátok és vad ráczok erős hada
 Táborba szállott, hogy kövesse
 A magyarok rohanó lovagját.

Örvendj hazám! nézd: menyi jeles sereg
Kész eited önkényt ontani életét!

Oh bátran örvendj! mert megőrzik
Hantjaidat született vitézid.

Magyar nemes vér bére, jutalma vagy,
Vérző magyar kar tarta meg eddig is,
Csak hív szülöttid vérpatakja
Áradozand ezután is érted.

Nézd, mint buzognak szép deli ifjaid;
Mind annyi herost s Márst mutató vitéz
Tüzelg szemökből; felkelend még
Bátori, s él Kinizsink ezekben!

Tud győzni e nép! Attila magva ez!
Ez dúlta Árpád hajdani harczain
A föld legelső tartományit,
S lánczra füzé sok ezer vitézit.

E nép csatázott nagy Hunyadink alatt,
Mikor kevély Bécs tornya lerontatott,
S roppant Budának győzhetetlen
Ormai közt diadalmi kürt szólt.

Hát bölcs királynénk, Trézia! trónusod
Nem a magyar szív vívta ki Pálffyval?
Nem a magyar s Nádasdy kardja
Tette dicső koronád fejedre?

Hat nagy királyok fegyvere omlla rád,
Tűzláng boritá Ausztria tájait,
S nem volt, ki terhed Herculesként
Tartsa: egész birodalmad ingott.

S ím mint midőn bús Aeolus éktelen
Barlangja torkát Kaukazu oldalán
Feltárja s ádáz szélvészekkel
Fellegeket hasogatva pusztít,

Felkél az ébren szunnyadozó magyar
 S elszórja villámkardja eged ködét;
 Megtörte, földhez verte mint egy
 Bellerophon, hat agyú Chimaerád.

Menj hát, vitéz faj! Óseid istene
 Legyen vezérlőd vérözönid között!
 Rakj zöld bõrostyánt kalpagodra,
 Vagy nemesen pazarold el élted.

Menj, menj vitéz faj! Nézd, mikor a vadak
 Királya felkél Júba vadonjain,
 Szavára megrémül az erdő,
 S futnak ezer vadak odvaikba!

Horatiushoz.

Róma felséges szavú Pindarossa,
 Flaccus! eldőlt már az Olympig ötlő
 Róma, s a roppant Capitoliumnak
 Szent tüze elhúnyt.

Am te élsz most is! neved és Caménád
 A dicsőségnek tetején ragyognak.
 A halandóság köde tel nem érhet
 Fényes egedre.

Óh te buzdítsd fel magas énekeddel.
 Gyenge Múzsámat! te emeld magadhoz
 Lantomat! fűzd ra tüzes ömledésed
 Aetheri szárnyát:

Hogy tehozzád felvigyen, és tevéled.
 Tiburod csendes ligetébe rejtsen,
 Hol te oly sok szép örömet találtál
 Blandusiádnál.

Ott taníts engem nemes érzeményid
 Tiszta forrását huraimra csalni;
 Ott taníts: mint kell az idővel élni
 S bölcsen örülni

Ott taníts nyugodt megelégedéssel
 A dicső virtus menedék öleből
 A vad orkánok s habok üldözését
 Nézni mosolyogva.

Báró Prónay Sándorhoz.

Mint a szerencsés harczos, Olympián,
 Kit megtapsol egész Graecia, s Pindarus
 Megzeng, magát félistenekhez
 Méri s az ég özönébe fürdik:

Mosolyogva nézi lelkesedett szemem
 A hősek ragyogó szobrait és halált,
 Mióta tőled pályabért nyert
 Óh haza böcs fia! szűz Caménám.

Győztem! lerázták czombjaim a fővényt.
 Izzadt fürteimen szent olajág lebeg,
 Nevem kivívtam mély porából,
 S általadám maradékaimnak.

Hová, hová ránt ömledező hevem?
 Oh érzem gyönyörű bérem egész becsét,
 Érzem, tetőled nyerni laurust
 Mely diadal s mi kevély dicsőség!

Tőled, ki a jót tiszteled és nemest,
 S általhatsz az igazt fátyolozó szinen,
 Mely annyi visszás képzetekkel
 Tölti, zavarja szemünk homályát

Tőled, ki pályánk tárgyait ismered,
 És nagy fényű atyád s híres ipad szerint
 Ösztönt, paizst, tört nyújva munkálsz
 A haza, nyelv s tudomány ügyében.

Jer, jer, borúlj le Pythia zsámolyán,
 S honnunk isteninek áldozatot vigyünk!
 Te tulkokat, bort, drága myrrhát,
 Én amarant-koszorút s virágot.

Nagy Lajos és Hunyady Mátyás.

Ki vagy te, fénves csillag az ó világ
 Sötét ködébe? Századok éjjele
 Nyugszik terajta: mégis é. ő
 Arculatod közibénk sugárzik.

Ki vagy te, bajnok s rettenetes király
 Gyémánt sisakban mennyei fény között?
 Ki úgy ragyogsz, mint Pharos égi
 Lángja az éj sivatag homályán?

Corvin, ki héró atyai nyomdokin
 Árpád szerencsés fegyverivel vívott,
 Midőn az országos Dunának
 Partjaiból Helikont idézett.

A bölcs s vitéz kar, mint az idős Halál.
 Mindenhatóság fegyverivel csatáz:
 Onéki a bérczbástya csak por
 S rozsalevél Boreas kezében.

Két nagy királyunk nyert koszorús nevet
 A régiségben: mindenik a szelid
 Múzsák barátja, s mindeniknek
 Múzsza szelid keze tört borostyánt.

Egy Nagy Lajos bölcs szárnya alatt hazánk
 Rómát s Athénét látta felállani,
 Atilla roppant városában
 Márs, tudomány, hatalom virágzott.

S mikor ragyogtak tornyaid, óh Buda!
 Felségesebben, mint mikor a dicső
 Király s Apolló tisztelője
 Bölcs Hunyadink kezein virágzál?

Mint hajdan a nagy Deliusz oszlopit,
 Delphus csudáit, napkelet, alkonyat
 Bámulta, s a fáradt zarándok
 Ormai közt iszonyodva állt meg:

Sok messzi ország bölcsei, bajnoki
 Jöttek hazánknek látni dicső egét,
 Rémülve nézett a világ ránk,
 S nemzeteket tapodó erőnkre.

S egyszerre e nép, mely Hunyadink alatt
 A legkevélyebb polczra emelkedett,
 A durvaságban veszni tért, s ment
 Két megutált cseh király kezébe.

Pallas s Apolló nemzik az istenibb
 Bölcsset s erősebb bajnoki lelkeket,
 Ők nemzik a Márs pallosával
 Bírni tudó fejedelmi embert.

A durva nép közt sorvad az emberi
 Legszebb tehetség; nem születék soha
 Ott Sokrates, s nagy Tulliusnak
 Nem szabad ott nemesen buzogni.

Cátó temérdek lelke legörbedett,
 Nem áldhat a föld bölcs fejedelmeket,
 Nem támad ott Titus s Trajánus:
 Durva Nerók vasigája büntet.

A Múzsához.

A te ernyődnek kies alkonyában
 Andalg szívem, Helikon leánya!
 Almaim tündér ligetít te hímzed
 Bájos ecsettel.

A szökő Hórák mosolyogva lengnek,
 Büszke hullámin magas énekednek,
 S halhatatlanság koszorúi nyílnak
 Könnyű nyomokban.

Megszeged reptét az örök tűnésnek;
 Néma hamvvedrek mőhait biborral
 Fested, és a bús ravatalba fényes
 Életet öntesz.

A derék tőled nyeri szíve bérét.
 Hektor és Alcid dalod égi szárnyán
 Hágtak a Dörgő palotája ázur-
 Bérczein által.

A te berkedben szedi laurus ágát
 Théba felséges koszorúsa, Pindar,
 És az ömlő lant fejedelme, Flaccus,
 S Lesbos alakja.

Mély sugallásod kiemelt magamból,
 Sátorod csendes kebelébe intett,
 Hol Kazinczydnak keze szent örömmel
 Nyújta borostyánt,

S Lethe áradt rám! elenyészik a föld.
 Lelkes étellel ragad édenébe
 Delius, s mellem magasabb erőssel
 Kezd dagadozni.

Felséges királynaknak

Keszthelyre várátásakor.

Keszthely mosolygó völgyei, bércei!
 Caesárunk közelit, hintsetek illatot;
 Simúlj tükörré büszke zengő,
 S tükreidet bíborozza Phoebus!

S ti csendes ernyők pásztori! gyújtsatok
 Tömjént hölgyeitek s gyermekitek között
 Annak, ki gunyhótok paizszsa,
 S emberi jussaitoknak őre;

S ki, mint dicső nap fergetegink után,
 Áldást szórva körüljárja hazánk egét,
 S a mit levert a hosszú szélvész,
 Újra felélteti égi tűzzel.

Örülj te is hát, Festetics, és pazarlj!
 Mutasd: mint szereti a magyar a királyt;
 Mutasd: hogy annak szíve, kincse
 A haza s atyja kezébe' vagynak.

Mutasd: hogy a szent honszeretet heve
 S a jobbágyi szelíd tisztelet egybe fér;
 Mutasd: hogy e két virtus együtt
 Tesz fejedelmeket és nagy embert.

Görög Demeterhez,

midőn a koronaherczeg nevelőjének választatott, 1803.

Mennyi országok s koronák reményét
 Vetted, óh boldog nevelő, kezedre!
 Mennyi népnek nyújt bizodalmat a te
 Chironi lelked!

A nagy álláspont köre nem telik meg
Aldozat nélkül; de ki honja híve,
Mint Görög, mindent mosolyogva áldoz
Honja javának.

Róma undokját s Senecát felejtse el!
A Nemes legszebb diadalmi bére
Minden ádázna s alacsony tyrannak
Kénye felett van.

Konnidás márványt nyere Parthenonban.
Adj Trajánt nekünk s kegyes Antoninust,
Véreid hálás kebelébe márványt
Nyersz te s örök fényt.

A te munkádnak gyönyörű gyümölcsét
Századok várják, diadalmi paeant
Századok zengnek, s maradékainknak
Ald maradéka.

Hajdan, óh bús sors! nemesült atyáink
Mennyi belső tűz s fene üldözések
Ostorát nyögték! de az égbe ért már
Abeli vérök.

Már ma nem félek. Sem idők zavarja,
Sem gonosz vádak soha fel nem oldják
A magyar szívnek kötelit. Királyunk
Ismeri népét!

Magyarország.

Itt, hol szőke vizét a Duna rengeti,
Árpád gazdag arany hantjain, óh hazám!
Ceresnek koszorús homloka illatoz,
S a bővség ragyogó kürtje mosolyg reád.

Termékeny mézeid mennyei harmatok
 Mossák, s csüredért Europa irigyed.
 Itt édent mutató sorhegyek oldalán
 Bacchus tölt poharat, s néked az isteni
 Nektár legnemesebb vedreiből merít.
 Itt Arkádia zöld halmái nyillanak,
 Hol Pán legjelesebb barmok után dalol,
 Barmok, milyeneket boldog Arábia
 Nem látott, sem egyéb nemzet az ég alatt.
 Kárpátidnak arany gyomra kevély Perút
 Felmúlván, örökös kincseit önti rád.
 Minden jót, valamit hint az Olymp ura,
 Minden jót, valamit Tellus az emberi
 Táplálásra terem, néked az istenek
 Bőv mértéke pazarl büszke határidőn.
 Boldog népeidet Títusok őrizik,
 Kik mindannyi atyák és kegyes istenek,
 S kiknek trónusokon Trézia lelke leng.
 Törvényed s koronád Cherubim ör fedí,
 Nem fertőzteti meg durva tyrann keze:
 Törvény, nem hatalom kénye, uralkodik
 Rajtad, s régi dicső nemzeti díszed áll.
 Oh bár vajha kies gyöngykoszorúd között
 Még egy illatozó rózsza fakadna ki:
 Szállnának le reád Graecia isteni,
 Kik hajdan lehozák Attika földre
 A nagy mestereket s bölcs tudományokat!
 Akkor csillagokat hatna kevély fejed,
 S elbámulna reád a zenith és nadir.

A magyarokhoz.

Forr a világ bús tengere, óh magyar,
 Adáz Erinys lelke uralkodik,
 S a föld lakóit vérbe mártott
 Tőre dühös viadalra készti.

Egy nap lerontá Prusszia trónusát.
 A balti partot s Adria öbleit
 Vér festi, s a Cordillérakat
 S Haemusokat zivatar borítja.

Fegyvert kiáltnak Baktra vidékei,
 A Dardanellák bércei dörögnek,
 A népek érczkorláti dőlnek,
 S a zabolák s kötelek szakadnak.

Te Títusoddal hajdani őseid
 Várába gyűltél, hogy lebegő hajónk
 A bölcs tanács s kormány figyelmén
 Állni tudó legyen a habok közt.

Ébreszd fel alvó nemzeti lelkedet!
 Ordítson orkán, jöjön ezer veszély:
 Nem félek. A kürt harsogását,
 A nyinogo paripák szökését

Bátran vigyázom. Nem sokaság, hanem
 Lélek s szabad nép tesz csuda dolgokat.
 Ez tette Rómát föld urává,
 Ez Marathont s Budavárt híressé.

A tizenhatszadi század.

Század hanyatlak. Már küszöbén vagyunk.
 Bámúlt korunknak, századok istene!
 Buzgó örömmel feltekintek,
 S titkaidat huraim csudálják.

Népek születnek, trónusok omlanak
 Lelhelleteddel, s a te szemöldököd
 Világokat ronthat s teremthet,
 A nagy idők folyamit vezérlvén.

Hány századoknak szélveszes ostromin
 Harczolt szerettem nemzetem ekkorig!
 Hány száz Charybdis, s mennyi örvény
 Várta nemes remeked halálát!

Már sírba szállott hajdani nagy nevünk,
 Már-már lecsüggött győzni szokott karunk,
 Mikor hatalmas szárnyaiddal
 Béfedezéd lebegő vitorlánk.

Megszántad e nagy bajnoki nemzetet,
 Mely annyi harc közti vívta ki hantjait,
 S véráldozattal kérte vissza
 Ósei szent viadalma bérét.

Révpartra hoztad: Trézia karjain
 Köztünk Perikles napjai nyíltanak;
 Saturnus áldott lelke jött fel,
 S vérbe merült mezeinkre szállott.

Dicső szabadság temploma lett hazánk,
 Nem dúltak ádáz pártot ütő hadak,
 A szent rokonvér nem kiáltott
 A babonák tüze közti az égre.

Aldás virágzott a Duna partjain,
 Aldásba' ferdett a Tisza síkjain,
 Aldásba' a vad Dráva berkin,
 S Fátira kopár farain lakó nép.

S már most Ferencznek titusi trónusa
 Fénylik közöttünk: jer, magyar, e napon
 Nyisd meg dicsőült szent királyid
 Templomait, s leborúlva áldozz.

Nézd, mely hatalmas népeket eltörült
 Körülte e nagy s ritka időszakasz!
 Nézd, mely viszontság kénye játszott
 A legerősb szegeletkövekkel.

Téged megőrzött őseid istene.
Trajánok s áldott Marcusok álltanak
Kormányodon, kiknek királyi
Homlokokon ragyogott az erkölcs.

Mindenható kar méri ki sorsodat,
Kar, melyen ég, föld sarkai forganak,
Kar, mely dicsőült őseidnek
Rettenetes hadait vezette.

Bízzál, s virágzóbb századokat remélj,
Eldődeidnek szép kora visszatér;
Csak lelkesen tartsd: mennyi sok szent
Vérbe került az igaz dicsőség.

Új Görögország.

A Múzsák s Charisok szép honját éjszaka fedte
S templomi néma halál szomorú hajlékai lettek,
Büszke tatár lovagok patkói tüzeltek az elszórt
Spárta, Athéne dicső körein már századok óta.
A földnek legszebb, legemeltebb népe bilincsben
Izzada Solónnak szent hamvain égre sohajtva.
Mint mikor a vasból ordítva kiront az oroszlán
S Núbia erdeiről iszonyún emlékezik és dúl:
Igy riad álmából az eloltott hajdani Hellas,
És Mahomet hadait tengerbe meríti örökre.
S íme az ég kinyílék! százévek-fedte porából
Felkele phönixként maradékit védni Lykurgos
S elszórt hamvaiból Marathon nagy bajnoki váltak.
Menjetek óh Múzsák s Charisok koszorúzva elejbék.
Hajdani napjaiban néktek tömjéneze Hellas.

A poesis hajdan és most.

Halljuk! miket mond a lekötött kalóz:
Tündér változatok műhelye a világ,
Mint a poesis bájalakja:
Am de csak egy az igaz, nagy és jó.

Melyek mosolygó jelczime lett a szép,
Hogy mint a szerelem játszi gyönyör kezén
Folytassa titkon a teremtés
Műve örök folyamát gyönyörrel.

Ennek teremtő ihlete alkotá
Hellas rózsakorán a vidor életet,
Midőn mosolygó égieknek
Innepein lebegett az ének.

A szépet érző emberek ajkain
Szívből szí be gyönyört zengve s vidám
[erényt;
Midőn a nyájas áldozóknak
Nyájas örömbé' jelent meg a menny.

Oh a poesis rózsaszín ujjai
Fonják azt az öröm gyenge virágiból;
Örömré intve csalta össze
A vadonok ridegült lakóit.

Most a halandó, mint ama büszke lyány,
Villámfénybe vonúlt isten ölén enyész:
A szent poesis néma hattyú
S hallgat örökre hideg vizekben.

Szűnj meg te is hát zárt fület és kebelt
A szép ifjú világ bájira inteni:
Halottas ének zúg felette,
Mint mikor Afrika sámielje

A port az éggel összezavarva dúl,
 Forró porvihara fojtja az életet.
 Oh a halandó lyánka szíve
 Emberi szép kebelén virúljon,

Mint a mosolygó Hellenisé, midőn
 A félisteneket szülte szerelmiben.
 Gyönyörre nyílt szív nyiladozza
 A szeretet csuda két virágít:

A szent poesist és a dicső erényt,
 Melyek hajdan öröm ünnepivé kenék
 A nagy görög nép boldog éltét
 S létre hozák örök ideálit.

A B a l a t o n.

(Mathissonhoz.)

Jer te, ki a szép genfi tavat s szép genfi virulmányt
 Oly eleven színnel festéd, s Eratódnak ölében
 A roppant Bernhárd farain múlatni szerettél,
 Jer: nézd a Balatont, mikor a nap reggeli lángja
 Tükrözetén reszket, s mikor a hold fénye alatt ég;
 Nézd a kék hegyeket, mint állnak sorba körülte,
 Melyeken a nektár csorog és az öröm dala harsog.
 Itt meredek sziklák tetein sok régi erős vár
 Omladozó falain lebeg a múlt hajdani képe,
 S elnyeli a döbrent elmét a fényes előkor;
 Itt a századokat látott vadonok feketednek,
 Melyek ezer meg ezer göbölt kényünkre nevelnek;
 A szilaj Arkasok heverészve legeltetik a nyájt,
 S a kies estvéken nyögdécsel lassu furullya.
 Itt a sárga mező s kiterült láp terjed előnkbe,
 Hol dús búzakalász hullámos tengere játszik,

S a barnúlt arató víg dal közt hosszú képét rak,
 Nézd, valamerre veted szemeid, szép minden előtted,
 S a koszorús Tellus kosarit mosolyogva üríti;
 Es valamint boldog Helvetia népe örömmel
 Szántja szabad földjét: itt is szabad a magyar és víg;
 A gazdag palotát itt lakja királyi szabadság,
 S a gunyhók lakosit szent törvény jobb keze védi.

Keszthely.

Itt a kék Balaton partja virányain,
 Hol minden mosolyog, mint az aranyvilág;
 Hol dús búzakalász rengedez a mezőn,
 S a halmok koszorús oldalain ragyog
 A százféle gyümölcs s a zamatos gerezd,
 Itt, a keszthelyi zöld parton emelkedik
 A csendes Helikon. Jöjjetek, óh szelíd
 Aon szüzei! és verjetei itt lakást!
 Nézzétek, mi kies sorhegy ölelgeti
 A tér telkeit és a vizenyős lapályt;
 Itt leltek gyönyörű thessali berkeket,
 Bérczforrást, susogó völgyeket és homályt.
 Gyakran mulatoz itt zöld hinarak között
 Nereus, sáskoszorús, nymphaleányaival;
 Gyakran zengeti itt Arion énekét
 A hold fénye alatt gerjedező vizen.
 S nézzétek, hol ama már feketült falak
 Látszatnak, menedékváratok ott vagyon:
 Ott vár titeket egy bölcs, s kebelébe zár
 Egy nagy férfi, kinek lelke periklesi
 Szazadnak született, s a ki virágkorát
 Rómának ragyogóbb színre deritené.

Búcsúzás Kemenes-Aljától.

Messze sötétedik már a Ság teteje,
 Ezentúl elrejtí a Bakony erdeje,
 Szülőföldem, képedet:
 Megállok még egyszer s reád visszanézek.
 Ti kékelő halmok! Gyönyörű vidékek!
 Vegyétek bús könnyemet.

Ti láttátok az én bölcsőmnek ringását,
 S ácsorgó ajakam első mosolygását
 Szülém forró kebelén;
 Ti láttátok a víg gyermek játékait,
 A serdülő ifju örömit, gondjait
 Eltem vidám reggelén.

Mélyen illetődve búcsúzom tőletek;
 Elmegyek; de szívem ott marad véletek
 A szerelem lánczain,
 Hímezze bár útam thessali virulmány,
 Koszorúzza fejem legdicőbb ragyogvány
 A szerencse karjain;

Bánatos érzéssel nézek vissza rátok,
 Ti szelíd szerelmek s vidám nyájasságok
 Örömmel tölt órái!
 Nem ad vissza nékem már semmi titeket,
 Evezzem bár körül a mély tengereket,
 Mint Magellán gályái.

Oh gyakran a szívnek édes ösztöneit,
 S tárgyaihoz vonzó rózsaköteleit
 Egy tündérkép elvágja!
 A szilaj vágyások gigási harczeit,
 E bujdosó csillag ezer orkánjait
 Bevont szemünk nem látja.

Hív szívünk csendesebb intését nem halljuk
 Az előttünk nyíló rózsát letapodjuk,
 Messzebb járnak szemeink ;
 Bámúlva kergetjük álmunk tarka képét,
 Örökre elvesztjük gyakran éltünk szépét,
 S későn hullnak könnyeink.

A Jámborság és Középszer.

Más az Atridák ragyogó dagályát
 Tarka pórázon mosolyogva nyögje,
 S Tantalus-szájjal magas asztaloknál
 Üljön epedve.

Óh ti elrejtett kalyibák lakói,
 Régi Jámborság s te arany Középszer!
 Üljetek mellém küszöbömre : vígan
 Látlak, öllelek.

Üljetek mellém ősi tűzhelyemre!
 S majd Szabínám hív keze-főzte mellett
 Mártsatok vidám ajakat mosolygó
 Bükkfa-kupamba.

A ki keblében helyet ad tinéktek,
 A Szerencsének letapodja kényét;
 S szíve épségét soha semmi bajszín
 Törbe nem ejti.

Nem von az fényes rabigát nyakára;
 Sem majomnévért kenyerét nem adja;
 Kincseket sem gyűjt, hogy azokra árvák
 Könnye kiáltson.

Tiszta lélekkel s meglelégedéssel
 Látja csűrében keze míve bérét;
 S izzadásának gyönyörű gyümölcsét
 Éli örömmel.

Nyájas orczával szegi meg falatját
 A barátságna s jövevény szegénynek;
 S asztalánál, mint az öreg Philémon,
 Egieket lát.

Háza szent templom, maga áldozó pap,
 És az áldásnak poharát kezében
 Istenek töltik kimeríthetetlen
 Égi itallal.

A melancholia.

Te a setét erdők vadonjain
 Szeretsz álmodozni, óh melancholia!
 A pusztá vár bús omladékain
 Nyögdező lágy szellő néked harmonia.

A felhőkbe nyúlt gránit ormai
 S az elzárt völgy néked legkedvesb nézőhely,
 A halvány hold s gót falak kormai
 Bájolnak tégedet mágusi erővel.

A mohosúlt sírkövekre ledűlsz,
 S mély lelkesedéssel emeled hárfádat,
 Az ősült kor képeibe merűlsz,
 S édesen elsírod bús elégiádat.

A vidámság csak a valóságnak
 S szűk jelenvalónak szedheti rózsáit:
 De te, karjain a szép álmodásnak
 Éled a jövőndőt s a múltnak óráit.

Oh, te voltál eddig biztos társam!
 Te intéztél engem józan utaidon,
 Ha a földi vígságtól megváltam,
 Sátorodba intél csendes alkonyidon.

Te vontad bé az ifjú húrjait
 Egy csendes búsongás gyászos fátyolával:
 Te derítsd fel a férfi gondjait
 Magányos örömid szép holdvilágával!

Magányosság.

Égi csendesség fedező homálya
 Leng reád, óh szent Egyedülvalóság!
 S szívemet békés kebeledbe inti
 Mágusi vessződ.

A világ lármás vigadó-helyéről,
 Mint az elfáradt utazó pihegve
 Térek ernyődhez s fejemet lehajtom
 Lágy mohaidra.

Itt vagyon bátor menedéklakása
 A szabadságnak s nemes érzeménynek;
 Itt nem aggathat rabigát reájok
 A buta köznép.

Itt fakad laurus-koszorúja minden
 Bölcsnek és minden magasabb daloknak,
 Itt az ártatlan szerelem s vidámság
 Zöld amarantja.

Légy, Magányosság! vezetőm s barátom.
 Csendes ernyődhez sietek nyugodni;
 Itt lelem Plátót, Xenophont s Ilissus
 Mytusa berkét.

Téged óhajtlak, ha szemembe részket
 Bánatos lelkem kiűző panassza:
 Téged a legszebb fiatalka édes
 Oldala mellett.

A muzsához.

Szelíd Múza! ki keblemet
 Égi lángra gerjeszted,
 Felvonsz a porból s szememet
 A nap felé függeszted;

Ki mennyei balzsamiddal
 Öntözgeted fejemet,
 S örökké zöld pálmáiddal
 Feded bé ösvényemet;

Ime oltárodra nyújtom
 E pindusi szalokat,
 Tömjénem, myrrhám meggyújtom,
 Fogadd el illatjokat!

Te vetted fel karjaidra
 Gyenge esztendeimet,
 Te osztod fel vállaidra
 Még most is terheimet.

Ha a gond jeges kezei
 Szívemet elcsüggesztik,
 Aon myrtusligetei
 Öledben felélesztik.

Ha balsors zivatarain
 Reszketnek kormányaim,
 Ilissus virulmányain
 Rengetnek szép álmaim.

Az ifjúság örömei
 Lassanként elrepülnek,
A szép arcza kellemei
 Komor ránczokra gyűlnek.

A mi most ifjú szivünknek
 Erzeményit bájolja,
 Utóbb hideg értelmünknek
 Homlokát megránczolja.

Minden gyönyörű Tempéink
 Lassanként elhervadnak,
Legforróbb képzelményeink
 Egyszerre majd megfagynak:

De te, kegyes tündér, végig
 Ragyogsz bús éjszakánkon,
S Lethe csendes révéig
 Kisérsz setét pályánkon.

Bíbor fátyollal fedezed
 Az élet halvány képét,
 Rózsaszínekkel hímezed
 A sír gyászos környékét.

Oh engedd, hogy napjaimat
 Te néked szentelhessem,
S örömimet, gondjaimat
 Kebledbe kiönthessem.

Az esthajnalhoz.

Emeld fel bíbor képedet,
 Csendes esthajnal!
Enyhítsd meg a természetet
 Harmat illattal.

Hozd alá a fáradt szemnek
 Kivánt álmait,
 Fedezd bé a szerelemnek
 Édes titkait.

Titkon nyílnak az életnek
 Legszebb rózsái,
 Mély titokban csörgedeznek
 Legszebb órái.

Ah nekem is van egy titkom,
 Szívembe rejtve!
 Nem szabad azt kimondanom
 El van temetve.

Nem szabad kijelentenem,
 Mily boldog vagyok;
 S hogy ki az én egyetlenem,
 Kiért hervadok.

Csak a néma hold mosolyog
 Rám szemérmesen,
 Mikor az örömcsepp ragyog
 Forró szememen.

A csermelyhez.

Oh csermely, arra térsz, látom
 Csendes görgedezéssel,
 Merre az én sóhajtasom
 Repül epedezéssel.

Vedd buzogó könnyeimet
 Szapora vizeidhez,
 S vegyítsd bús nyögéseimet
 Lassú csörgéseidhez.

Vidd el szomorgó zúgással
 Ama kisdéd kert felé,
 S nyögd ki egy fohászkodással,
 Szívem kinek szentelé.

Tán most is ott múlatozik
 A rózsák árnyékában,
 S rólam nem is gondolkozik
 Kevély nyugodalmában.

Tán habjaid mosogatják
 A szép tündér lábait
 S nem tudja, mint csókolgatják
 Hív könnyeim tagjait.

Mutasd meg halvány képemet
 Néki tükröd fényében,
 Mutasd meg égő szívemet,
 Mint vergődik vérében.

Mutasd neki, mint hervadok,
 Szemem miként sirdogál,
 S mondd, hogy érte ellankadok,
 Mint egy gyenge virágszál.

Mondd: töltsön kegyes írt sebhedt
 Lelkemre hív kezéből,
 Vagy egy szánakozó cseppet
 Gördítsen szép szeméből.

A halál.

A gonosznak, a gyáva szíveknek
 Rettenetes vázkép a halál,
 Mint a félénk kába gyermekeknek
 Rémitő az éjjeli homály.

Az erősek mosolyogva néznek
 Porfedelők oszlatójára,
 A jámborok békés szóval dőlnek
 A bús cypirus szent árnyékára.

A bölcs nyugodt elmével bucsúzik
 E játékszin álorczájától,
 Szabad lelke feljebb óhajtozik
 E bujdosó csillag hantjától.

Érzi, hogy itt isteni szárnyait
 Elégge nem héjaztathatja;
 Érzi, hogy rab, míg testi lánczait
 Hordozza és le nem rázhatja.

Oh, de mitől válunk oly nehezen?
 Mi tündér báj vonz úgy magához
 Hogy mennyei lelkünk ne siessen
 Eredete dicső honjához?

Nincs itt tiszta öröm bánat nélkül,
 A jó rosszal van összefonva:
 Itt a gazdag nyomva van szűkségtől,
 S a dicsőség fátyolba vonva.

Mihez ragad szívünk édesebben
 Mint tehozzád, szent gerjedelem?
 Mi tölti bé lelkünk teljesebben
 Mint te, édes boldog Szerelem?

Mégis gyakran csak kínzó örömmel
 Fojtogatod nyögő kebelünk!
 Hol örömmel, hol bús könnyözönnel
 Édes kelyhed itatod velünk.

Csak repülő álomkép s csalódás
 A halandó ember élete!
 Rövid öröm, hosszú gond s bánkódás
 Bús életünk szűk kerülete.

Rablánczok a földi szenvedések,
 Melyeket csak a halál szakaszt;
 Rózsaszálak a gyönyörűségek,
 Melyeket egy őszi tél hervaszt!

Boldog, ki a reá mért lánczokat
 Itt nemesen tűrve viseli,
 S a hervadó gyenge virágokat
 Az erkölcsnek s észnek szenteli.

Napoleonra.

Nem te magad győztél, hanem a kor lelke —
 [szabadság,

Melynek zászlóit hordta dicső sereged.
 A népek fényes csalatásba merülve imádtak,
 S a szent emberiség sorsa kezébe került,
 Ámde te azt tündér kényednek alája vetetted,
 S isteni pálmádat váltja tövisszörű.
 A mely kéz felemelt, az ver most porba viszontag,
 Benned az emberiség ügye boszúlva vagyona.

Életphilosophia.

Én is öröme születtem
 Arkádia berkében,
 Rózsapárnán szenderegtem
 Cyprus ambrás ölében.
 Az arany század istene
 Pásztorai közé kene.

Ah! de mint az aranyvilág
 A rózsakor elrepül!
 Olympusra más isten hág,

S Dodona berke dördül.
Elvirít a szép kikelet,
S vele a hesperi liget.

Az enyim is elvirúlt már!
Pályám vége közelít:
Hol a gigási Örök vár
S chaoszába elmerít,
Mint egy cseppet az occeán,
Mint egy sohajtást az orkán.

Légyen álom, légyen bíró,
Bátran megyek elébe,
Mint egy elfáradt utazó
A vadon enyhelyébe.
Mert ha bíró: nem furda! vád,
Mert ha álom: nyúgalmat ad.

Ember voltam, csak gyarlóság
Létem fényes bélyege,
Ha virtusom nem hiúság,
Forró vérem melege,
Ha szívem nemesebben vert,
Önmagában méltó bért nyert.

Sírnak-e, hogy életemet
Jól használni nem tudtam,
S legkieőbb ösvényimet
Álmadozva folytattam?
Ha ezt újra elkezdhetném:
Ismét a múltat követném.

Az ifjúság örömeit
Lelkesedve öleltem,
De szívem szebb ösztöneit
Soha bé nem tölthettem.
Ithakám partját elértem:
S ah hazámra nem ismértem!

Úgy éltem, hogy életemet
 Visszaélni nem bánnám,
 Úgy éltem, hogy életemet
 Végezni nem fájlalnám;
 Megcsókolgattam rózsáját,
 Megizzadtam vaspályáját.

Láttam a mosolygó tavaszt,
 Láttam az égető nyárt,
 Láttam minden időszakaszt,
 S minden földi láthatárt:
 Ha örök időket élnék,
 Ezeknél többet nem érnék.

Tűnő éltem rövidségét
 Én tehát nem síratom,
 S a jövődő kétes képét
 Előre nem borzadom.
 Minden kornak van istene,
 Nem zúgolódom ellene,
 S kebelembe marasztom.

TARTALOM.

Ajánlás (Kazinczy Ferenczhez.)	5
Gróf Festetics Györgyhez	6
Kazinczy Ferenczhez	7
Virág Benedekhez	8
A vandal bölcseség	9
A temető	10
Megelégedés	11
Az én osztályrészem	12
A magyarokhoz	13
Fohászkodás	15
Az ulmai ütközet...	16
Gróf Festetics Lászlóhoz	17
Gróf Széchenyi Ferenczhez	18
Kishez	19
Horváth Ádámmhoz	20
Gróf Mailáth Jánoshoz	21
Péteri Takács Józsefhez	23
Kisfaludy Sándorhoz	23
Gróf Festetics Györgyhez	24
Közelítő tél	25
Hymnus Keszthely isteneihez	26
Felsőbüki Nagy Benedekhez	28
Szilágyi 1458-ban	29
Wesselényi hamvaihoz	30
Gróf Teleki Lászlóhoz	31

Berzsenyi Dániel válogatott versei.

HILLYÓ DUGO

Felsőbüki Nagy Pálhoz	33
Herczeg Eszterházy Miklóshoz	34
A felkölt nemességhez (1797)	36
A felkölt nemességhez	37
Horatiushoz	39
Báró Prónay Sándorhoz	40
Nagy Lajos és Hunyady Mátyás	41
A Múzsához	43
Felséges királyunknak	44
Görög Demeterhez	44
Magyarország	45
A magyarokhoz	46
A tizennyolczadik század	47
Új Görögország	49
A poesis hajdan és most	50
A Balaton	51
Keszthely	52
Búcsúzás Kemenes-Aljától	53
A Jám-borság és Középszer	54
A melancholia	55
Magányosság	56
A muzsához	57
Az esthajnalhoz	58
A csermelyhez	59
A halál	60
Napoleonra	62
Életphilosophia	62